

Слово
на министъра на отбраната на Република България Ангел Найденов
при откриването на международната конференция „От консуматор на
сигурност до важен регионален играч: Афганистан след ISAF“

12 септември 2013 г.

Уважаеми господин Паси,
Уважаеми господа генерали, адмирали и офицери,
Уважаеми дами и господа,

Позволете ми най-напред да изразя своята благодарност за възможността, която ми предоставиха организаторите на този форум, да говоря по една от най-важните теми сред основните външнополитически приоритети за България през последните 12 години. Бих искал да благодаря и на почитаемия господин Паси за представянето. Радвам се, че сред нас присъстват посланиците и на Република Турция и на Ислямска република Афганистан. Вероятно ще имаме възможност да чуем техните мнения, включително по основните въпроси, които са предмет на днешния форум. Самото име на избраната дискуссионна тема „От консуматор на сигурност до важен регионален играч: Афганистан след ISAF“ е предизвикателство и със сигурност изразените мнения в рамките на този форум ще бъдат един много сериозен принос към определянето на ангажиментите на всяка една от държавите-участнички.

Това е тема, която независимо от нарастващото в последно време напрежение в района на Близкия Изток и Северна Африка, независимо от централните въпроси, които се разискват в различните формати на международни организации, включително в Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, продължава да ангажира вниманието и усилията на международната общност.

Уважаеми дами и господа,

Ще започна с това, че участието на България в операцията на НАТО в Афганистан е най-продължителният и мащабен военен ангажимент, в който някога са участвали български военнослужещи зад граница.

Ще се спра на някои основни акценти, определящи виждането ни за възможностите, насочени към подобряване на сигурността и гарантиране суверенитета на страната, основните моменти от участието ни в операцията,

както и възможният ни принос в бъдещата операция на Алианса в Афганистан, ако за това бъде постигнато споразумение, след 2014 г.

Международната общност, в това число и България, декларира запазване на дългосрочния си ангажимент към Афганистан, който ще продължи и в периода след 2014 г. в рамките на т. нар. Десетилетие на прехода (от 2015 до 2024 г.). Приоритетни области в този ангажимент са постигането на мир и сигурност, както и подпомагането на стабилното и устойчиво политическо и икономическо развитие на страната.

Необходимо условие за постигането на тези цели е поддържането на ниво на бунтовническа дейност, което да не застрашава управлението и стабилността на страната. Не бива да се допуска Афганистан да се превърне отново в убежище на терористи и екстремисти. След приключването на мисията на ръководените от НАТО Международни сили за гарантиране на сигурността (ISAF) в края на 2014 г., Афганистанските сили за сигурност ще носят отговорността за сигурността на населението над цялата територия на страната. От голямо значение за сигурността ще бъде запазването на постигнатото от ISAF, както и успешното провеждане на новата мисия на Алианса за обучение, съвет и помощ, предвидена да стартира от началото на 2015 г.

Успоредно с поемането на пълната отговорност за сигурността, афганистанското правителство следва да поеме пълна отговорност и за устойчивото развитие и политическа стабилност в страната. Рамката за взаимна отчетност от Токио (Tokyo Mutual Accountability Framework) поставя под условие предоставянето на финансови стимули по съществуващите международни доверителни фондове – само при засилване на ангажимента на афганистанското правителство: провеждане на честни и открити президентски избори през 2014 г. и парламентарни избори през 2015 г.; намаляване на зависимостта от международни помощи; утвърждаване на върховенството на закона; спазването на правата на човека, в частност на жените и децата. Необходимо е подпомагане на процесите на помирение и реинтеграция чрез оказване на помощ на регионалния диалог и изграждане на съответните структури.

Ясно е, че за постигането на тези условия са необходими ефективни институции, реформи на съдебната система и изграждане на необходим административен капацитет. Целенасочени действия следва да бъдат предприети и за справяне с корупцията, борба с наркотрафика и организираната престъпност. В този смисъл, от значение е продължаването на реформата на полицията и в областта на върховенството на закона, както и ефективно взаимодействие между полицейските и съдебните органи. Във

връзка с това, международната общност следва да продължи да подкрепя инициативи и програми в тази насока през следващите години.

Икономическото развитие на Афганистан също е сред факторите, допринасящи за стабилността и просперитета на страната. Извършването на преход от военновременна и поддържана от международни помощи икономика към независима и пазарно ориентирана такава е от решаващо значение. В този смисъл подпомагането на икономиката на страната е сред приоритетите за международната общност, включително по линия на помощите за развитие. Подкрепата за частния сектор в селското стопанство, развитието и поддържането на транспортната и електропреносната инфраструктура са сред приоритетните области след 2014 г. България също е планирала да предостави на Афганистан помощ за развитие, както и хуманитарна помощ за периода след 2014 г.

Гарантирането на сигурен и стабилен Афганистан от 2015 г. неизменно ще оказва влияние върху регионалния контекст на отношенията, както с непосредствените му съседи, така и с другите държави от Централна Азия. Развитието на регионалния диалог и сътрудничество са предпоставка, както за насърчаването на икономическото сътрудничество (например проведената в Истанбул конференция „Сърцето на Азия” или Регионалната конференция за икономическо сътрудничество за Афганистан), така и за справяне с общи проблеми като гарантиране на сигурността на границите (с особено значение за отношенията с Пакистан), борбата с трафика на наркотици и организираната престъпност, миграционните потоци, облекчаване и гарантиране на сигурността на търговските маршрути и т. н.

От съществена важност са въпросите на сътрудничеството между НАТО и ЕС, особено по отношение на въпросите за помощта за развитие, насочена към Афганистан и към целия регион.

Ангажиментите ни към усилията на международната общност по отношение на Афганистан имат политически, военни и ресурсни аспекти, изразяващи се с участието, от началото на операцията в Афганистан, на почти 9000 български военнослужещи. В сравнение с началото на операцията, към 2012 г., числеността на военният ни контингент нарасна до повече от десет пъти, а в момента страната ни поддържа 12^{-ия} по численост контингент сред 28^{-те} страни-членки на НАТО, участващи в операцията и 16^{-ия} по численост от общо 50^{-те} страни с принос в ISAF.

Понастоящем българският контингент участва във всички основни дейности, провеждани от силите на НАТО за установяване на траен мир и стабилност и в изграждането и подготовката на афганистанските сили за сигурност.

Приемам, че постоянното увеличаване на числеността на българския контингент през годините и поемането на допълнителни задачи е израз на провежданата от страната ни политика, насочена изцяло в подкрепа на усилията на международната общност. Обърнете внимание, че за това време преките разходи за осигуряване на българското участие, за сметка на бюджета за отбрана на страната, възлизат на повече от 350 млн. лева.

Освен тези разходи, израз на политиката на страната е и фактът, че България се ангажира, наред с други страни, да предостави пряка материална помощ за Афганистан. За нуждите на създаващата се афганистанска национална армия (АНА), България предостави значително количество боеприпаси, въоръжение и друга екипировка и оборудване.

Освен тази помощ, чрез участието си в някои многонационални доверителни и други фондове за възстановяване, България предоставя и непряка финансова помощ.

Всичко това е пример за отговорността на страната ни към изпълнението на съюзните ни ангажименти и споделянето на тежестите по участието във военни операции на Алианса.

Новата мисия на НАТО след 2014 г. е насочена именно към поддържане на необходимия капацитет на централните и местните власти и силите за сигурност, които да бъдат способни да гарантират сигурността в страната. Предварителните разчети сочат, че ако се постигне споразумение за оставане на военен контингент, той би бил в численост от 8000 до 12 000 военнослужещи.

Като член на НАТО, България отговорно е поела политически, но и военен и финансов ангажимент към поддържането на Афганистанските сили за сигурност и развитието на институциите на страната. Този наш ангажимент ще продължи да се координира с развитието на инициативите на други международни организации, в които България може да има конкретен принос от 2015 г.

В Министерството на отбраната бе извършен анализ на възможностите за участие на Република България в операцията на НАТО в Афганистан, след 2014 г. На основа на извършената военна оценка като база за по-нататъшното планиране ще бъде избрана опция, която след бъдещо конкретизиране в съответствие с плановете на Алианса ще бъде представена в Министерския съвет за взимане на окончателно национално решение.

В момента имаме три варианта за участие с численост на контингента от 80 до 120 военнослужещи. Бъдещото участие на Република България следва да се основава на следните политически и правни условия:

- Приемане на резолюция на ООН за новата мисия на НАТО.

- Покана от страна на правителството на Ислямска република Афганистан към НАТО.
- Сключване на Споразумение за статута на силите между НАТО и Афганистан за мисията след 2014 г. (NATO – Afghanistan SOFA).
- Решение на Министерския съвет/Народното събрание на България.

Дами и господа,

Събитията през последните месеци в Египет и особено в Сирия за пореден път изискват консолидираната намеса и ангажираност на международната общност. Погледнато през призмата на опита ни от Афганистан, тези усилия следва да бъдат съобразени с международното право и да следват дългосрочна перспектива за преодоляване кризата в региона, отчитаща всички аспекти и специфики на социалния, икономическия и политическия живот в тези страни.

Дългосрочният и последователен ангажимент на международната общност в Афганистан е налице и е показателен за стремежа към сигурност и стабилност. Афганистан се превърна в индикатор за сигурност не само в региона, но и в някаква степен в света като цяло.

Мога да ви уверя, че Министерството на отбраната в съответствие с политическите решения на Република България ще продължи да подкрепя усилията за оказване на помощ на правителството на Афганистан за постигането на мир и сигурност и подпомагане на стабилното и устойчиво политическо и икономическо развитие в страната.

Накрая бих искал да пожелаая на участниците в този форум ползотворни и съдържателни дискусии за постигане на поставените от организаторите цели.

Благодаря Ви за вниманието!